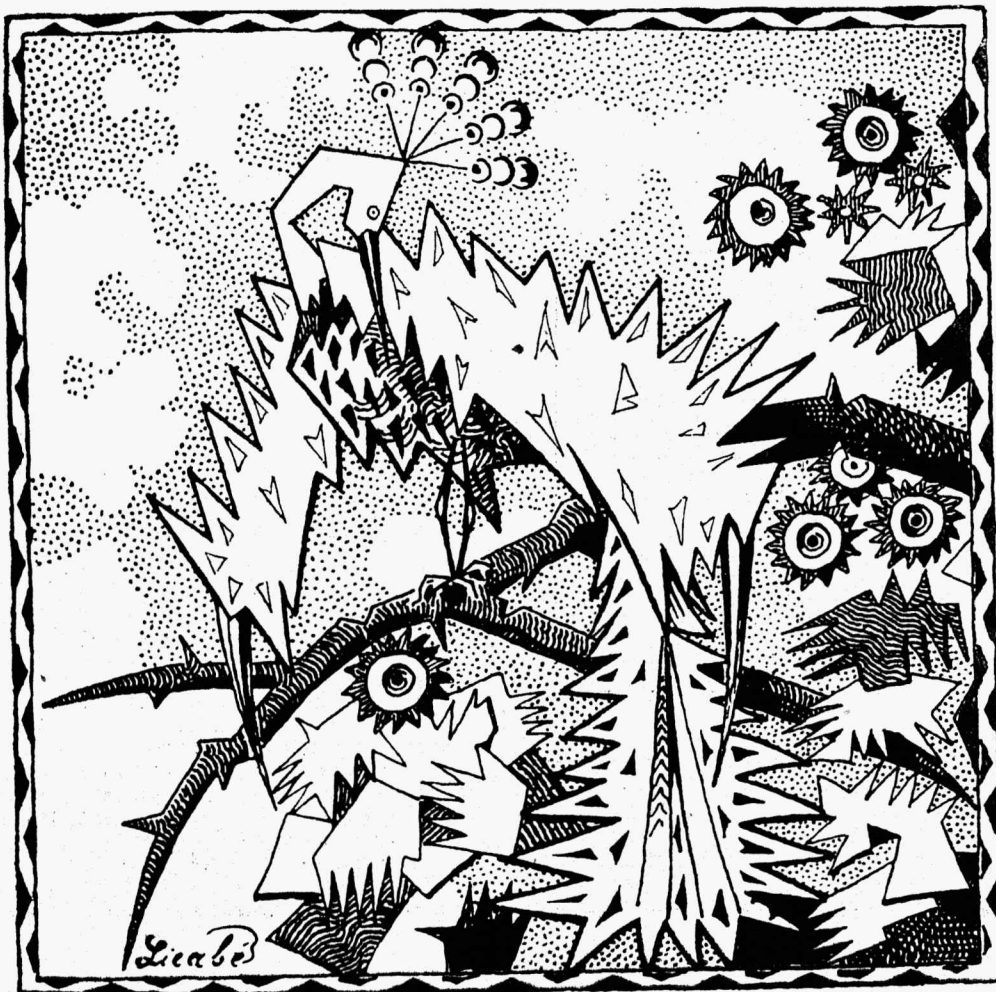

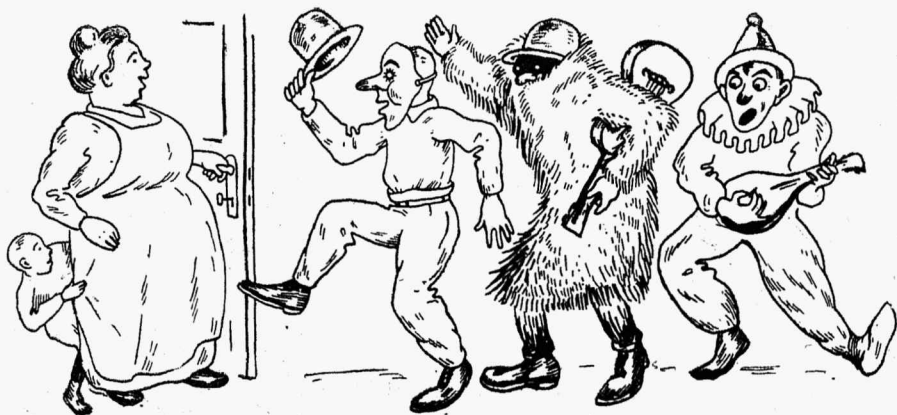
14. NOVEMBER

1924

III AASTAKÄIK

Meretagune lind.

Mardisanooid tulevad!

OMA NURK.

Uued vikerkaarlased:

Vaarao Rhamses III ja Valge-Roos.
(vasemal) (paremal)

Riiukukk.

Kirjakast.

V. Ruus. — On veidi kentsakas võte saata kaastöö prooviks „oma nõrgema“ töö. Meile see ei kõlba. Saatke oma kõige parem

töö, sest et „Vikerkaar“ peab kinni põhimõttest: kõige parem on meile vaevalt hää.

Virve. — Täname tervituse eest. Rõõmustame, et nii vahvalt asjast kinni hakkate. Jõudu tööle!

„I“ — „Sõjamehe kirjad“ kui kirjutus Eesti vabadussõjast huvitab „Vikerkaart“. Kuid enne vaja neid näha, kui midagi kindlat võib ütelda. Kordame vaid, et ka hää aine vajab hääd käsitust. Kõik oleneb sellest, kuidas kirjutate.

L.—J. Rakveres. — Muidugi võib kaastööd saata; kui ta küps ja hää — käib tasu alla. Tähelepanemata jäetakse tööd, kui autor jätab oma nime toimetusele avaldamata.

Ninatar. — Kirjutage, kui Teil selleks suur tung ja hoog, — ja ärge julgust kaotage, kui kohe iga asi ajakirjasse ei satu! Mõttesalmid avaldame „Oma nurgas“.

Molohi. — Ülesanne raskevõitu — jääb tarvitamata. Ülesanded üldiselt tasu alla ei käi, on noorte vikerkaarlaste tasuta kaastöö.

VIKERKAAR

Nr. 46.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp.

1924.

Tegev toimetaja: J. Neggo-Vössokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kella 1—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

Öö.

Mart Raud.

Öö võtab kaissu ju uinuva maa
otse kui lapse ema,
päiksest ja rõõmust kui väsinud ta,
silma kipub sulgunema.

Öö hiilib hiljuksi kohale maa,
hämarus avab süle,
kastet täis tilgutab nurmede ra'a —
uduvaip laotub üle.

Tipitud taevasse heretama
tähtede pärlipilke —
sinavast kõrgusest teretama
kasteseid kullatilke.

Öö sülen suigub ju sätendav maa
laps nagu rüppen ema,
kuni taas päike nurmede ra'a
helestab sädelema.

Richard Roht'i jutustus noorsoole.

4

Rein jättis teise pilke tähelepanemata ja jätkas:

„Kuule, sa oled kaval, tark ja vana rebane ning inimeste keskel liigud sa alati ümber. Ütle mulle, ehk tead sina, mis see tähentab, mis ma täna hommikul nägin.“

Ning ta jutustas kõik, mis metsavahi maja ümber sündinud.

Kavalpää kuulas teda külmavereliselt ja ükskõiksest, mingi iseäralik muie vurrudes.

„Mis sa siils arvad?“ päris Rein juttu lõpetades.

„Mis võiks küll metsavahiga juhtunud olla, et teda nii imelikult veeti — emb kumb, kas oli ta ise mustaks ja neljakandiliseks muutunud, või oli ta selle musta neljakandilise asja sees?“

Vilgas kehtas õlgu.

„Kust minagi seda tean,“ vastas ta puiklevalt, kuid iseäralik, imelik muie ei kadunud ta vurrudest. „Eks inimesedki vist mõnikord kärva... Ja kui sa pääle metsavahi enese lõhna ta juures veel üht teist lõhna tundsid... mis sa ütlesid... na-

gu lõpnud jänese lõhna... Noh, arusaadav...“

„Sa tahad öelda...“ pomises Rein kohkunult.

„Sa tahad öelda, et metsavahtki nii jalad sirgu ajas, silmad pungi, liikmed kangeks ja kiilmaks nagu meiesugused...“

„Hehehe,“ naeris Vilgas. „Sa oled sellest metsavahist asjata liig sisse võetud. Inimene oli temagi nagu kõik teised. Ja külap ta suri ka nagu melegi, nagu vist teisedki inimesed...“

„Noh, ära ütle,“ põristas Rein pahaselt. „See metsavaht ei olnud sarnane kui teised. Kui tema aga oleks tahtnud, küll ripuksid meie nahad tema koopa läve ees, nagu ma olen näinud seda mõnikord inimeste koobaste juures. See metsavaht oli üks iseäralik inimene. Tema ei võinud surra...“

„Mida tühja,“ ajas Kavalpää vastu — tal oli selleks nähtavasti mõni iseäralik põhjus. „Polnud see metsavaht midagi parem kui teised... Surnud, mis surnud...“

„Ei usu!...“

Vilgas turtsas põlglikult naerda.

„Naiivne unistaja... Ma ise nägin oma silmaga, kuidas ta omas koopas lamas, jalad siruli, silmad kinni. Ja lõhnas, lõhnas nagu jänes, kui ta kolm päeva pärast surma põõsa all lebanud on...“

„Sina nägid?! Kuidas oli see võimalik?“

Kavalpääl oli natuke paha südametunnistus, aga ta tahtis kangesti enesele ja teisele näidata, et tal ehtsa rebasena mingisuguseid eelarvamisi ei ole, kui lugu puutub saagisse, ning sellepärast avas ta kaardid.

„Sa oled igavene moralist ja targutaja,“ katsus ta Reinule halvakspanevalt hambaid näidata. „Imestan, et sind sarnasena veel mõni inimene maha pole põmmutanud...“

Nüüd oli Reinu kord põlglikult naerda.

„Noh, naaber,“ ütles Rein. „Mis puutub sellesse, kumb meist hõlpsamini naha inimestele võib jätta, siis arvan mina küll, et sina see oled. Sinu alalised vargused inimestelt ei jäta sind kord nuhtlemata. Küll sa näed — kukud kord sisse!“

„Ah tühja,“ lõi Vilgas halvakspanevalt kápaga. „Sina ära kraaksu mulle õnnetusi, nagu mõni vana vares. Asjata ei kutsuta mind Kavalpääks, ja siin,“ ta koputas endale kápaga otsa ette, „on tõesti mõistust ja terasust, et igast olukorrast välja tulla ning inimesi alati ninapidi vedada...“

Ning kuna Rein külmaks jäi ja ainult vaikis, jätkas Vilgas peaaegu vihaga:

„Sa ei usu, sa kahtled?! Hehehe! Mina! Mina olen ka sinu metsavahilt kuke ära varastanud, olgugi ta sinu meelest kui tark...“

Rein hüppas üles.

„Sina! Sina oled metsavahilt varastanud...“

„Noja, mis siis!“ irvitas Vilgas. „Mis see metsavahti siis ära ei ole. Ja päälegi, teda ei ole enam — ta on surnud. Neljanurgelise asja sees viisid hobused ta jumal teab kuhu...“

„Lora!“ káratas Rein.

„Noh, kuule siis! Ega sina üksi metsavahti tunnud ja tema elu silmas pidanud. Mina tundsin teda ka. Ettevaatlik ta ju oli, seda peab ütlema. Kuipalju ma ka ta koo-

baste ümber luusisin ja luurasin, aga alati olid ta kanad, pardid ja haned ööseks nii korralikult varjatud, et kuidagi neile ligi ei saanud. Iseáranis huvitas mind ölest tropis tolle koopa seinas, kus elavad need maitsevad sulgloomad. See võeti tihti päevaks eest ära ja siis oleks võinud läbi tolle augu, mis ta vabaks jättis, kergesti sisse hüpata ning säält saak suhu haarata. Kuid päeva ei julenud ma seda teha — Nässak tolgendas säält alati ringi ja ka inimesed võisid äkki välja tulla. Iga õhtu aga pandi tropis kõvasti augule ette, ja kui tihti ma teda ka katsusin eest ära kiskuda, see ei läinud korda. Neil päevil panin tähele, et metsavahti sugugi náha pole. Kirjutasin selle endale kõrva tára, sest kui üks loom või inimene oma koopa ligiduses ei viibi, siis peab ta kusagil kaugel saagi páäl olema. Ning panin sellepárest kóike, mis metsavahti koobaste ümber sündis, hoolega táhele. Mitu päeva nágin, et metsavahti naine väga hooletult ja kiirelt loomi talitas ja ikka jälle ruttu oma koopasse kadus. Aga tropise kanakoopa seiná auku pistis ta siiski iga õhtu hoolega sisse ja ei tõmmanud teda mõni páev üldse välja. Kuni lõpuks eile õhtul...“

Vilgas peatus ja limpsas keelt.

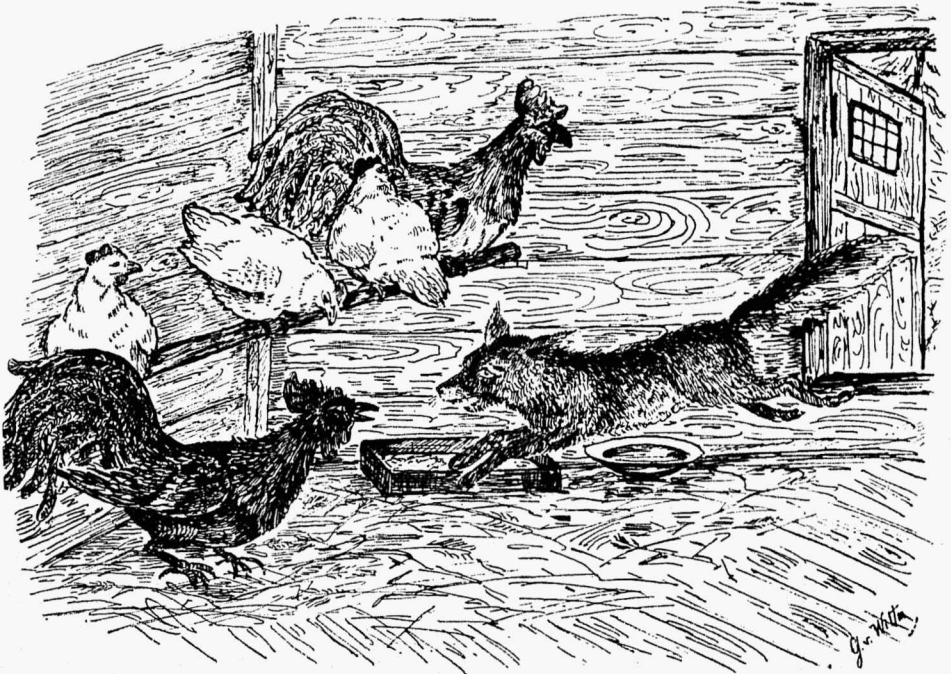
„Eile õhtul unustas metsavahti naine tropise auku pistmata. Tal paistis suur rutt olevat. Kui ta kanakoopas talitas, kus asuvad ka hobune, lehmad, lambad, pardid ja haned, jäi tal oma koopa lávi lahti, ja säält tungisid mulle — ma luurasin ju üsna ligidal nendes põõsastes, mis kasvavad metsavahti koopa láve ligidal, — hásti maitsevad lõhnad ninna. Tead ise, et ma, kui asi huvitav, millegi eest tagasi ei kokku. Sellepárest, kuigi Nássak ja Diana ligiláheduses keerlesid, hiilisin põõsaid mööda üsna metsavahti elukoopa láve juure. Ja kui ma säält seisin ning neid háid lõhnu nuusutasin, mis tõusid ümmargustest asjadest, mille all tuli põles, siis tundsin ma korraga ka metsavahti lõhna ja veel iíht teist lõhna, mis, nagu tead, tõuseb jáneseist, kui ta mitu páeva párast surma lebanud on. Terasemalt silmitsedes nágin koopa tagumises nurgas metsavahti iíhe neljanurgelise musta asja sees lamavat, silmad kinni, liikmed kanged, — aimasin ja tundsin viimast

asjaolu rohkem kui nägin. Noh, tead, imelik paha tundmus läks minustki läbi, nagu ise tead. Oleksin häämeelega sisse hiilinud ja nendest ümmargustest asjadest midagi varastada katsunud, mis tulel podisesid ja särisid. Aga oli n'a paha. Pugesin parem sest kohast kaugemale ja asusin kanakoopa luuramisele, mis oli palju huvitavam. Ja, ennäe, seekord läks mu ootus täide. Metsavahi naine ruttas oma mehe juure ning

Nüüd sain ma ta kätte... hahaha... Ta jalad ja kondid on veel all mul terved. Ehk tahad neid katsuda, naaber? Maitsevad päris kenasti — polegi nii pahad.“

„See oligi siis see vana lõpnud vares, mille sa teeärest leidnud ütlesid olevat?“ küsis Rein, et oma viha ja põlgust maha suruda.

„Ah, kas ma ütlesin, et vana vares?“ pomises Vilgas. „Nojaa. Vares... ei...“

„Must kukk, mu igavene vaenlane, magas madalal õrrel oma naiste keskel.“

unustas koopa augu lahti. Mu siida hõiskas ja värises. Tead, ega saak mind nii ärritanud kui see rõõm, et ükskord saad nii kaua igatsetud sihile. Ootasin siis, kui hästi pimedaks läks ja kõik magama jäid — Nässak, Diana ja metsavahinaine, — siis hüppasin august sisse... haa...“

Vilgas näitas hambaid. „Must kukk, mu igavene vaenlane, magas madalal õrrel oma naiste keskel. Teadsin, et ta kõige maitsevam pole, kuid ma ei sallind teda juba ammu. Alati, kui ma päeviti, nii suvel kui talvel, kanadele liigidale katsusin hiilida, oskas ta mind isegi peidetult tähele panna ja ära aimata ning tõstis alati nii suurt lärmi, et ma hirmunult jalga pidin laskma.

selle leidsin eile... Ega siis igapäev sarnast õnne pole kui täna.“

„Ütlesid ennist, et millegagi mind kostitada pole...“ ironiseeris Rein edasi, siida viha täis.

„Kas ma ütlesin seda?...“ päris Kavalpää jälle suure imestusega. „Imelik eksitus...“ Ja lisas siis häbematu viisakusega juure: „Ei, naaber, metsavahi kuke jalad ja tiivaluud on all, — ehk soovid neid proovida? Lasen nad naisel üles tuua...“

„Täna,“ vastas Rein külma põlgusega, „Sa oled väga lahke ja — ja — väga siivenenud enda vägitegudesse. Mulle ei sobi siin enam edasi olla. Jumalaga...“

Ning pööris külmalt ümber.

„Niisugune autu kolm...“ pomises ta pahameelega oma ette, läbi metsa pikkamisi koju poole sörkides. „Ei säärase eest ma edaspidi küll küüntki liigutaks, kui mõni ühine häda tuleks. Ei põrmugi enam lugu pidamist oma soo ja seisuse vastu. Kõik-sugu sigadustega saab toime nagu viimane kaabakas... Küll see end kord tasub... Võiks korralikule loomale küllalt olla — korralikult oma saaki piüida ja süüa. Aga ei...“

Reinu tuju oli väga paha ja kurb. Käik Kavalpää juure oli lohutuse asemel ainult halba meeleolu suurendanud.

Selles meeleolus tuli Reinule äkki Lepo Suurkõrv meele, ja tal sai kohe kergem. Ta otsustas Lepo Suurkõrva üles otsida, et sellega vähe juttu vesta. Koju minna oli nii kui nii vastik.

Lepo Suurkõrv oli vana jänes, õige Iganenud juba, kuid veel tubli, kõbus ja tark. Kas see tarkus tal päris mõistusline oli, või ainult instinktiline, oli teadmatu, aga nii ettevaatlikku ja kogenenud jänesest mäletas metsade ajalugu varem vaevalt olevat olnud.

Kuna jänesed muidu sünnivad ja surevad kui sitikad — pole neil arvu ega pikka iga — elas Lepo Suurkõrv nagu mõni põder, kättesaamatu inimestele ja loomadele. Tema tarkus ja kavalus hoidsid teda õnne-

tuste ning vaenlaste eest ja elada oskas ta nagu rebane. Eks ole ju üldiselt teada jänesete lollus — ainult jälgi segada oskavad nad ja magades end peita, see on ka kõik nende tarkus. Muidu päästavad neid aga ainult nende jalad. Kuid jalad ei aita nende vaenlaste eest, kes salakavalalt hiilivad jälgi mööda põõsa juure, kus magab vaene haavikukodanik. Ainult rumalad koerad kihutavad jänesest taga. Rebane seda juba ei tee. Ning on veel teisi sarnaseid. Nirgid, nugised ja teised salakavalad kiskjad — kõik nad hiilivad varjuna jänesete taga ja murravad mõrtsukatena neid ning nende poegi. Viimaseid küttivad veel ka kullid — öised ja päevased — neid hävitatakse kuudmata arvul.

Lepo Suurkõrv aga oli üks imelik erand, nagu neid juhtub inimeste ja loomade seas. Kui tihti ka rebased vandunud olid teda kinni piüida ja nahka panna, ei tulnud sellest midagi välja. Lepo oskas ette ja taha vaadata. Ning magas ta harilikult ikka lagedal kohil, valides oma käikudekski võimalikult lagedad teed. Ta haistmine oli hiilgav, rebastele näis, nagu suudaks ta isegi vastu tuult lõhna tunda. Kulle ta ei kartnud, nendele oli ta liig suureks saagiks, koerte eest kadus ta aga juba paari hüppega kättesaamatusse kaugusse, sest jalad olid tal pikad kui kure kolvad.

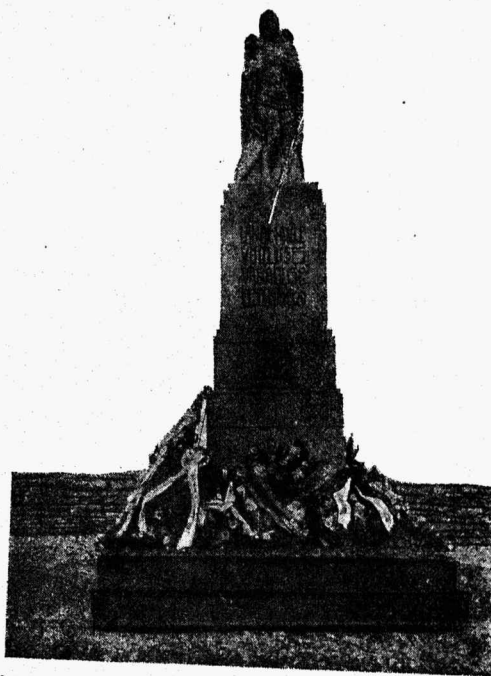
(Järgneb.)

ED. KANA. 24.

H. Lepik. Lügänuše kirik.

Langenud sõdurite mälestussammas Lügänušes. Kunstn. Melniku töö Saaremaa päekivist.

Franz Treller. Noorsoole toimetanud Jursi Sander.***

8. Sierras.

Pablo ärkas varakult rahutust unest. Ta oli unes veel kord läbi elanud koleda pidustuse ja tunnud sellele seltsivat hirmu. Siis oli ta jälle don Antonio kaitseks mõõka keerutanud ning kõigisse neisse nägemustesse segunes ta vangistatud õekese lapselik ja õrn ilmumus.

Väljas oli alles pime. Ainult läbi koopasuu nägi ta mõnd vilkuvat tähte. Ta mõteted rändasid Maria juure.

Ta tundis tigrero sünget ja kinnist iseloomu. Ta oli alles siis Pablot pooldama hakanud, kui ta leidis, et see põlvneb mayadest. Ta oli poissi õpetanud püssiga toimima ja teda pikematel jahikäikudel hääks kütiks kasvatanud. Ning just siis, kui nad õhtuti tule ääres metsas istusid, oli ta erilise innuga oma rahva minevikust jutustanud.

Tamay ei käinud mitte kellegagi läbi pääle Pablo. Imestusega oli see pärast kuudda saanud, et sama mees, kes nii väga mineviku küljes rippus, oma suguharu ära oli annud. Teda oli vallanud päris hirmutunne, kui ta alles kuulis, et Tamay, kes aastate kaupa ta vastu oli olnud südamlik ja häätahtlik, ka teda ära oli annud. Ta teadis, et selle mehe iseloom oli isekas ja kangekaelne, et ta oli ebausklik ja ühtlasti ka kättemaksuhimuline ning nagu kõik indiaanlased kaldus õelusele, kuid äraandjaks ei olnud ta teda kunagi pidanud.

Kuidagi ei suutnud ta seletust leida Tamay teguviisile oma isiku vastu.

Ning siiski pidi sellel oma põhjus olema, mis selle mehe iseloomus pesitses. Et ta

teda Chamulpole kätte toimetas ja selle teo abil lootis oma suguvõsas jälle ausse pääseda, ei näinud küllalt põhjendatud olevat. Seda kavatsust oleks tal palju kergem olnud teostada, kui ta Junguna röövitud poja selle omastele tagasi oleks toimetanud, millel oleks palju suurem mõju ta kasuks olnud kui uuel kuriteol. Nüüd tuli Pablolle äkki meele, et ta mõned nädalad enne vangistamist ühel jahikäigul Tamayga mägede kitsaste lähedal ühes väikeses kallukoopas õõd oli maganud, ning et sellest päevast saadik tigrero taga külmalt, võiks peaaegu öelda tagasitõrjuvalt, ümber oli käinud. Kas oli ta sel ööl Pablo rinnal kuningamärki silmanud?

Kui donna Maria selle koleda mehe võimuses oli, siis pidi ta Tenangale selles õiguse andma, et küll neegri kui ka mulati pääle rahaga mõju avaldada võis, mitte aga Tamay pääle, kelle lihtsate tarviduste juures rahal suurt väärtust polnud.

Vilets Mendez püüdis nüüd, kus condé mõrtsukakäe läbi oli langenud, muidugi kõigi abinõudega ka Mariat teelt kõrvaldada, mis ju vähematki tähelepanu äratamata siindida võis, kuna arvamine valitses, et neid tules hukka on saanud. Inimeste mälestustes oli ta ju juba surnud.

Ainukeseks lootuseks jäi talle, et sel lurjusel praegu puudub võimetus röövlite nõudmisi kohe täita.

Ka lootis ta Tenanga abil roimarite peidupaika leida ja siis neidu vabastada.

Kui Tenanga illes tõusis, tõusis ka tema. Nad astusid koopa sissekäigule. Kõik oli hauavaikne, hobused lamasis rahulikult murul.

Maya sõnas tasase häälega: „Oleks otsarbekohane, isand, sellele mäeharjale ronida ja säääl ringi vaadata, et teaksime, mis suunas mäeahelikud sirutuvad.“

„Nagu arvad.“

Oli juba küllalt valge, et ronimist võis alustada. Nad jõid koopa ees suliseva allika vett, vaigistasid Tenanga jahitaskust oma nägla, peitsid sadulad ja valjad koo-passe, ning hobuseid vabaks lastes ja lassod kaasa võttes alustasid nad ronimist kaljudele.

Nad olid juba kaunikese kõrguseni jõudnud, kui päike tõusis. See vaade, mis nende ees nüüd avanes, oli nii ülev, imekaunis ja nõiduslik, et nad tahtmatult ronimises peatusid.

Kaugele lendas pilk üle mäe ja oru, ainult põhjapool takistasid teda veel kõrge-male tõusvad mäemüürad.

Kõrgeimad mäeharjad nagu ujusid päikesesäras ja luulelikult vormitud udukuju-tused hõljusid nagu loorid nende ümber, et siis ülespoole tõustes aegamööda laiali valguda ja kaduda. Kaugel all võis silm seletada alles poolunes suikuvaid metsi ja põldusid, kuna kaljud ümberringi kuldses hommikupäikeses särasid ja vastandina oma varjudele veel silmapaistvamalt erinesid.

Lõunapool piirasid äärmist vaatepliri serva taevapoole tõusvad hõglamäed, nende jalal lahtas end läänepoole avar, viljarikas lagendik, mille veer taevalaotusega violetis säras kokku sulas. Nad vaatasid alla üksikuisse, õiteküllusesse ilutsevasse, imekaunistesse orgudesse, kust lindude si-ristamine kunj nendeni ulatas.

Tenanga käevõipel, kes ka nüüd ettevaatust ei unustanud, olid nad maha istunud, et neid kaugelt keegi silmata ei võiks. Nad ootasid kannatlikult, kuni kõrgemale tõusev päike uduloorid katki rebis ja värsked hommikutuul nad laiali kihutas ning siera tervete leguate ulatusel heledas valguses nende pilkude ees lamas.

Selgesti oli näha, et mitmed mäeorud ja kuristikud piki mäekogu, mille kõrgem osa tihedalt kokkusurutud kaljuderägastiku-na nende ees asus, idast läände ulatasid.

Sinna näitas Tenanga.

„Arvan, et säääl asub raisakullide pesa,

neis kaljudes peab palju kuristikke, mäekitsusi ja koopaid olema.“

„Jätkame siis teed.“

„Peame allapoole ronima, sest Tamay saab valvel olema ja tihti ringi vaatama.“

Nad jätkasid teed allamäge ja jõudsid viimaks oru põhja, nende kaljude jalale, kuhu nad sihi olid võtnud.

Vaikides, ettevaatlikult otsisid nad kohta, mis võimaldaks salajast sissepääsu sellesse kaljuderägastikku.

Viimaks jõudsid nad lõheni, mille ees iimarikud kivid ja õonestatud maapind oletada lasid, et vihmavallingute ajal seda renni mööda suured veekogud alla pidid voolama.

Seda lõhet otsustasid nad ülesronimiseks kasutada.

Aega vilteve ja vaevaline oli teekond ülesmäge üle veerevate, iimarikkude kivide. Viimaks jõudsid nad väikesele, muru ja põõsastega kaetud tasandikule. Kalju-²renn jätkus ülalpool, kuid nad vajasisid puhkamist ja heitsid pikali. Pääle värsked jõu kogumist ronisid nad uuesti edasi ning jõudsid porfiirkaljudest*) raamitud, rohelisse uppuvasse, kaunisse, päikesepaistlisse orgu.

Pablo pilk langes igivanadele, lõhutud müürijäänustele, mis nagu kotkapesa kaljude külge tõetusid. Kokkuvarisenud kivivallid ümbritsesid neid, põõsad ja puud kasvasid lagunenud müüridel ning hõglasuured jumalatekujud lamasid rohus pikali.

„Mis see on, Tenanga?“

„Isand, lähme edasi,“ vastas see sõnal, „see on see maja, millest vanad mehed jutustavad, ma tunnen ta selle jumalapäa kujutuse järele ära,“ ja ta näitas vähemalt neli meetrit kõrgele, meisterlikult kivist raiutud näole, mis ühelt hoone nurgalt alla vaatas. „Ükski maya ei julge temasse astuda ega tule vabatahtlikult ta lähedusse, sest see on — õnnetuse maja.“

„Miks nimetatakse teda nii?“

„Ses majas põletasid hispaanlased neli-sada mayat tuhaks, mehi, naisi ja lapsi;

*) Porfiir (porphyir) — tihedalt kristallid, milles leiduvad suured ränikivi, põldpaed ja vilgukivi kristallid.

nad olid oma ahastuses vanu jumalaid teotanud ja need jätsid nad hädas maha. Öösel kuulatakse veel praegugi neid vaeseid inimesi ohkavat ja kaebavat; nende varjud hõljuvad kurvalt läbi võlvitud kodade ja sammaskäikude.“

„Kogu maa on mu rahva verega üle ujutatud,“ ütles Pablo kurvalt — „igalpool varemed, milles kord kostsid mu omaste surmaoiged.“

„Lähme edasi, isand,“ sosistas Tenanga, „selle maja läheduses viibimine toob veel tänapäevgi mayadele õnnetust.“

„Hoidu tast eemale, kui soovid, ma ei karda vanu jumalaid ega hispaanilise õeluse ohvrite surmaoiged, tahan õnnetuse matja astuda.“

Kartlikult nägi Tenanga teda varemetele lähenevat, kuid ta ebausk oli küllalt suur, et ta vaatamata armastuse pääle Pablo vastu ja kartuse pääle ta saatuse pärast, järgida ei julenud.

Pablo seisis imestades hilglasuure näo ees, mis müürist välja ulatades, pärani avatud silmil ikka alles vaenlase lähenemist näis valvavat.

Üle lagunenuid astmete sammus ta üles ja astus mahajäetud kodadesse, milles tuul vingus. Hoone sees ja müürijäänustel kasvavad põõsad ning isegi puud.

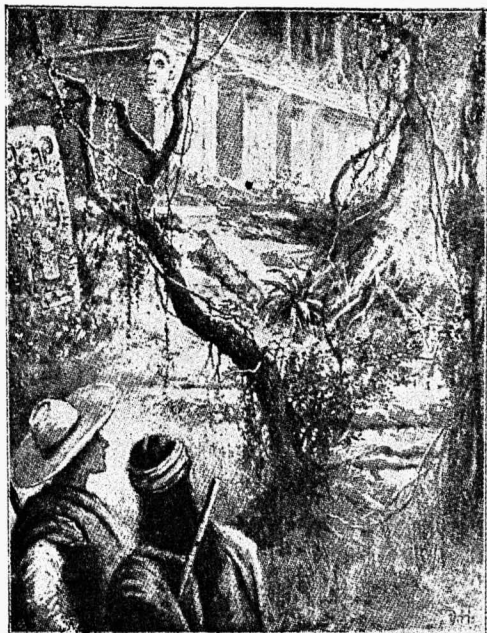
Edasi astudes nägi Pablo, et mitmed trepid maa-alustesse ruumidesse viisid, kuid ta ei tunnud tungi neisse edasi tungida. Ta leidis, et müüride osas alles hästi alalhoidunud hoone tagumine sein peaaegu järskult taevapoole tõusva kaljuseina vastu toetus. Siit viis üks uks välja. Ta oli oma soovi neid nukraid varemeid lähemalt silmitseda rahuldanud ja läks tagasi.

Tenanga, kes kogu aeg paigalt põlnud nihkunud, nägi teda rõõmuga uuesti veata tagasi ilmuvat.

Pablo oli siiski vähe üllatatud muidu nii vapra noormehe ebauskliku kartuse üle, mis teda nii arglikult varemetest eemale hoidis.

„Kas kuulsid neid ohkavat?“ küsis ta arglikult.

„Ainult tuult kuulsin lõhutud sammaskäikudes vaikselt kaebavat. Ka sellele ehitusele siin keset üksildast kaljulist on vajutatud üleva nukruse pitsat.“

Lähme edasi, isand—see on õnnetuse maja.

„Hoidku nägematud meid kõige kurja eest,“ sosistas Tenanga.

Nad sammusid piki orgu, kuni uuesti avanes võimalus ülespoole liikumiseks ja jätkasid siis ronimist.

Kui nad kohale olid jõudnud, mis ilmevaadet üle mäeahelate võimaldas, ütles Tenanga: „Oleks otstarbekohane liihkeseks ajaks lahku minna, isand. Mine sinna sinna poole ja vaata alla neisse orgudesse, kuna mina siin vasakul pool sedasama teen. Kuid ära kaota kunagi siin seda mändi silmist“ — ta näitas kõrgelasuva, vähe kitudura puu pääle, mis kaugele igasse külge paistma pidi, „et sa alati teed tagasi lelak-sid. Kui kahele poole korruga otsime, jõuame kiiremini bandidode jälle.“

„Su nõu on hääl; teeme nõ.“

„Ole aga ainult ettevaatlik, otsi alati kallset nagu rebane ja pea piiss laskevalmis. Need on kardetavad isandad, keda me jälgime.“

„Saan ettevaatlik olema, võid rahulik olla.“

„Kui mulle märku tahad anda, siis viista sõrmede abil kiiresti kaks korda jär-

gimööda, varitseb sind oht, siis kolm korda; mina omalt poolt teen niisama.“

„Hiiva, Tenanga, alustame otsimist.“

„Kui need orud sääli läbi oled silmitse nud, pööra siia tagasi.“

Nad läksid lahku ja kumbki asus oma ülesande täitmisele.

Pablo sammus ja ronis kaunis ohtlikul teel edasi, end võõraste pilkude eest nii hästi kui võimalik põõsaste ja kaljuservade taha peites, kõike ümberringi hoolikalt silmitsedes ja uurides ning alles siis ümber kaljuseinte ja põõsaste käänates, kui ta ettevaatlikult piiludes veendumusele oli jõudnud, et keegi teda ei varitse.

Ta piilus alla orgudesse ja kitsasteedele, alati lootuses midagi silmata, mis laseks oletada inimeste lähedust. Asjata.

Kõik oli tühi ja paljas ja mahajäetud.

Siis vaatas ta tagasi; määnd paistis alles. Ta ei tohtinud teda silmist kaotada, kui ta selles kaljuderägestikus eksida ei tahtnud.

Väsimata, tihti suure jõupingutusega ronis ta paremale ja vasakule, üles ja alla, igalpool ringi piiludes. Ta üllatuseks muutus õhk ta ümber ikka tumedamaks ja tumedamaks, kuni talle viimaks selgus, et alt orgudest udu üles kerkib.

Ta vaatas jälle tagasi — määndi polnud enam näha, uduloor oli selle varjanud ta pilkude eest.

Udu muutus ta ümber tihedamaks ja tihedamaks.

Ta seisis kitsal, kuristikku äärt mööda viival kaljuraal.

Kuna kardetavaks muutus edasi minna, istus ta kaljuservale, et kannatlikult oodata, kuni udu lahkuib.

Ta teadis, et see väga kaua ei või kesta.

Püss põlvedel, istus ta paigal üksik ja mahajäetud, mähitud halli, niiskesse vaipa, mis pilgul ainult mõne sammu kaugusele lubas tungida.

Madaliku soema kliimaga harjunud noor-mehel käis külm värin üle keha.

Mida vähem ta silm tegevust võis avaldada, seda tähelepanelikumalt kuulatas kõrv.

Juba hää hulka aega istus ta liikumata paigal, kui ta äkki kiire sammu astumist kuulis.

Pablo haaras püssi pihku ja tõusis üles. Nähtavale ilmus ühe mehe viirastuslik kuju, mis kiiresti ta poole liikus ja udust välja astudes seisis ta ets — Tamay.

„Tamay!“

„Junguna poeg!“ libises selle huult ootamatu üllatuses, mida mingi Indiaani külm ja stooiline rahu kammitsas ei suutnud hoida.

Püssi laskevalmis hoides, pidas Pablo tigrerot teravalt silmas, olles igal hetkel valmis vastase esimese kahtlase liigutuse juures kohe laske.

Kuid Tamay seisis — liikumatult, toetudes püssile, ja vahtis pärani silmil Pablo. — „Jah, see on Junguna poeg — panter on teda ka seekord ta vaenlaste vastu kaitsnud.“

Vastust ei järgnenud — vaikides seisis Tamay paigal.

Kuna Pablo endale ütles, et ta väevõimuga selle kinnise ja salaliku iseloomuga mehe juures mingit tagajärge ei suuda saavutada, lausus ta: „Sa olid kord vaeselapse — poisikese sõber, Tamay, ning ta oli sulle tänuks selle eest. Nüüd ütled sa mulle, kus mu õde viibib, ning annad ta mulle tagasi.“

„Otsi teda,“ oli järsk vastus.

„Don Antonio, vägev conde, annavad sulle palju raha, kui sa neile lapse tagasi annad.“

„Mis teeb Tamay rahaga?“

Vähe aja pärast jätkas Pablo rahulikult: „Nagu kuulen, olla mayad sinu pääle pahased, ja sõbrad ütlevad mulle, sa olla mind Chamulpole kätte toimetanud, et siis tema abil oma rahva hulka tagasi pöörata.“

Tigrero nägu oli siinge nagu õõ, kui Pablo nõnda kõneles.

„Mina olen, sa tead seda, Junguna poeg, vanade Maya kuningate võsu, ja Maya rahvas tervitas hõisates Quiché lossi juures oma valitsejate viimast pärijat, ning igalpool, kuhu ta ka ei ilmunud, — olgu see Guatemalas, olgu see Yucatanis, tervitasid teda Maya sõdurid rõõmuga.“

Tamay kuulatas pingul tähelepanuga.

„Tahan kõik teha, mis mu võimuses sel-sab, et sind mayadega lepitada; Tamay, anna mulle mu õde tagasi.“

Sügavama surutud vihaga vastas kütt: „Sinu isa heitis mind välja mu rahva hulgast, tegi mind sinu ilmas autuks, needis mind surmas igavesele ööle — ta suguvõsa peab maapinnalt hävitatud saama.“

„Aga sa võid kord päikese poole üles tõusta,“ ütles Pablo, kohanedes oma esi-vanemate usu küljes rippuva maya vaadetele, „kui Junguna poeg sind su rahvale tagasi annab.“

„Ei, ei,“ karjatas muidu nii rahuline mees meeleheltilikus ahastuses, „see pole võimalik, ainult tema võis mulle andeks anda, ainult tema — ja ta on surnud. Kui nägin märki su rinnal, siis tahtsin sind talle järele saata, kuid Chamulpo käe läbi, kes sind vihkab ja kardab; ma ise ei tahtnud oma kätt su vastu tõsta.“

„Sa näed, nägematud olid minuga.“

Tamay kummardas pääd.

„Ja veel, Tamay, mis on minu isa teguviisil sinu vastu selle vaese lapsega tegemist, kelle te röövisite? Anna ta vanematele tagasi ja võta selle eest raha, maad, kõik, mida soovid.“

„Ei,“ vastas ta metsiku viha ilmega sünges näos. „Mu elu on olnud täis viletsust, nad peavad ka kõik viletsust tunda saama. Haciendero teotas mind xinkade ees, tahan talle ta nukukese surnult tagasi anda. Kui mina pean vajuma igavesse öösse, siis peavad nad siin maailmas südamepimeduses rändama. Siin ka, kuningapoeg sellest suguvõsast, kes mind needis. Ma vihkan sind sest päevast saadik, kus nägin märki su rinnal. Puhaku ma ükskord kus tahes — ööpimedusse kaasa tahan ma võtta kõik, mida te armastate, ka sinu valge öe, Jungana poeg; te peate veel hilja küiti Tamay pääle mõtlema.“

Enne kui Pablo oleks jõudnud silpigi vastata sellele Tamay juures nii harjumatu metsikikrglisele tunnete avaldusele, heitis kütt end äkki pikali ja oli silmapilk nagu viirastus udus kadunud.

Kibeda meeleheltega siidames jäi Pablo palgale seisma — nüüd oli ta öe surm otustatud. Ta meeleheide oli seda suurem, et udu teda takistas kohalt lahkuda.

Püüarikkad, pikad minutid mõõdusid üks teise järele, vahetpidamata kõl ta mõttekujutus hirmuäratavaid pilte ta vaimu-

silma ette. Ta teadis, et Tamay oli armutu ja õel, ja ta tundis oma suguvendade fa-naatilist olekut.

Viimaks muutus udu läbipaistvamaks, juba võis ta kahvatut päikest jälle muust maailmast eraldada. Tõusis tuul — udu kerkis nagu viirastusline loor lainetades ülespoole ning hõljus ümber cerrode — sääl, viimaks ometi silmas ta uuesti kiduraid määndi. Tal polnud korda läinud kindlaks teha, mis sihtis Tamay edasi olj liikunud, muidu oleks ta ehk oma ärevuses ja ahastuses talle järginud. Ta otsis teda oma pilkudega igalpool ümberringi, surmavat püssi kramplikult käes hoides — kuid tigrerost polnud jälgegi näha. Siis liikus ta, nii kiiresti kui seda maapind lubas, männi juure tagasi.

9. Ralsakulli pesas.

Kitsas orus, keset kõrgeid kaljuseinu seisis pöösaste ja bananipuude*) vahel väike onni tahumata palkidest seinte ja kargega kaetud katusega. Ta asus sääl oma üksilduses nii rahulikuna ja kodusena, kuigi ta muidu millegipoolest silma ei paistnud. Onnist mitte kaugel asus tagumise seinaga kaljule toetudes laudadest kokku-naelutatud kuurike, mis näis kõõgi aset täitvat, sest sellest tõusis suits taeva poole. Aegajalt ilmus kuuri uksele üks vana, kortsunud näoga indiaanlanna, vaatas onni poole, kuulatas ja kadus siis jälle kuuri. Viimaks astus ta kausitäre aurava shokolaadi ja värske maisikoogiga kuurist välja ja sammus majakese poole.

Väikeses onnis, ukse kõrval istus madalal asemel donna Marta. Ta nägi halletsemisväärt välja. Tume juuks rippus korraldamatus olekus ümber kahvatu näo. Ta suured silmad vahtisid viirastuslikult tühjusse. Köhnad käed lamasid jõuetult süles. Ta näis olevat osavõtmatu, jõuetu, ükskõikne.

*) Bananipuu (paradiisiviigipuu) — Muusa tekstilis, — vana kultuurtaim. Ta viljast valmistatakse jahu, alkoholi, paberikiusid; ta lehti (bananipõhk) tarvitatakse pakkimismaterjaliks ja loomatoiduks. Bananikiudest valmistatakse manilakanepit ja sellest vastupidavaid köisi.

Indiaani etdeke astus tупpa ja asetaskokolaadi lauale.

„Nüüid hakkab valge tувike sööma ja jooma,“ ütles ta lahkelt Hispaania keeles.

Maria ei näinud teda tähele panevat.

„Sennorita ei tohi alati mõtiskeleda siin-geid mõtteid, selle tagajärjel muutub vaim nõrgaks ja ka ihu.“

„Mis kavatsused on teil minuga?“ küsis Maria kaebliku häälega.

„Rahustu ometi, sennorita. Sa küisid alati sedasama ja mul puudub võimalus sulle vastata.“

„Miks ei vii sa mind mu omaste juure, madreçilla, nad annetaksid sulle terved kuhjad raha ja kingitusi.“

„Jah, raha on häa, läikivad ilusad untsid on hääd, olen mõned neist näinud, nad on väga hääd ja kingitused ka; aga sa pead ootama, tувike, kuni Tamay sind tagasi viib; küll ta juba kord seda teeb.“

„Ma pole talle kunagi vähemutki paha teinud, ei kunagi. Miks vedas ta mu hirmust tuletst minema; tema ja see kole neeger?“

„Oo, nad on targad, need mehed,“ kihistas etdeke, „nad tahavad blancodelt sennorita eest palju raha saada, seda ma juba tean.“

„Ei, ei, nad kavatsevad midagi muud. Mu armas isa, mu vanaisa, nad annaksid oma vaese tütrekesse eest palju untsse, Tamay teab seda ning siiski ei vii ta mind tagasi. Külm värin käib mul üle keha igakord, kui ilmub süinge tigrero. Oo, madreçilla, ta toimetask Pablo, mu venna Pablo selle vaenlaste küüsi, kuigi see põlvenes mayade kuningasoost. Miks vihkab ta meid?“

Tasase häälega ütles etdeke: „Sa kõnelesid mulle juba tihti kuningate võsust, kuid sa pead eksima, kuningad on kõik surnud.“

„Jumal hoidku, et sa tõtt kõneleksid ja ka Pablo juba surnud oleks.“

„Tamay ei tõstaks kunagi oma kätt kuningate vere vastu.“

„Ning siiski on ta seda teinud.“

Eideke vangutas mõtiskeledes pääd.

„Ma ei tea, mis vahepääl juhtunud on ning miks Tamay oma suguvõsa juures ei ela. Ta on suur kütt ja vägev sõjamees, tunnen teda lapsest saadik — aga nii punased kui valged pole ta vastu hääd olnud ja ta kannab rinnus sügavale juurdunud viha.“

„Madreçilla, vii mind siit ära, ära, ainult ära siit, ükskõik kuhu,“ palus Maria ärdalt kibedas südamevalus, „ainult ära siit, muidu tapavad nad minu; ma loen seda Tamay silmist, kui ta mulle otsa vaatatab; vii mind ära.“

„See oleks kindel surm sulle ja mulle; Tamay on hirmus oma vihas, laps.“

Maria pani käed kokku ja ütles tasa: „Ma suren ka nii juba, kui veel kauem sarnaseid kolemaid päevi eemal omastest läbi elama pean.“

Siis jäi ta jälle meeleheitel tardunud pilguga kohale istuma.

Tamay oli pärast lahkumist del Rocast seda naist, keda ta ju varem oli tunnud, juhtumisi kohanud ja ta ütles võtnud, et ta talle tohtu valmistaks ja Mariat ta äraolekul valvaks. Ta hoidis vangi oma isikliku valju valvuse all ja ei lubanud neegrilt ja mulatti ses suhtes kaasa rääkidagi. Eideke tähtis oma vahikohuseid valjuseta õrna lapse vastu, kuigi tal Tamay ees oli suur hirm.

(Järgneb.)

HIINA — VANA JA UUS.

„Vikerkaarele“ kirjutanud G. M.

Vikerkaarlased, kes jälgivad oma ülemere kaasõppurite rõõmusid ja muresid jutus „Lao — hääsüdamlik hiinlane“, peatavad huviga nende läbielamistel meile nii kauges ja nii võõras Hiinas. Ehk tunneksid nad huvi ka maa vastu, milles arenes jutustuse sündmustik? Teame Hiinast nii vähe, et me isegi ei tea, kas ta võib väärda meie tähelepanu. Pääle käputäie eestlaste, kes asuvad sadamaliinades ja üksikute Eesti misjonääradena sisemaal, pole meil Hiinaga kunagi lähedamat kokkupuutumist olnud. Küll käis Eestis läinud aastal laulupeoks noor Hiina ajakirjanik, Unio Wang, ühes oma väikese abikaasaga. Kuid läheb veel mõni aeg mööda, enne kui pääseb Hiinasse mõni Eesti ajakirjanik. Senikaua peavad vikerkaarlased leppima sellega, mida olen suutnud ammutada raamatuid.

Rahvas ja keel.

Iga vikerkaarlane teab, kus asub praegu Hiina rahvas. Vaevalt teavad aga vikerkaarlased, kust Hiina rahvas praegusesse asukohta sattus. Ja pole ime: sest selle küsimuse üle vaidlevad õpetlased praegugi ilma et oleksid jõudnud ühiste tulemustele. Vanad Hiina ajaloolased seletavad, et Hiina rahvas alati sääl asunud, kus praegu asub. Mõned vaidlevad sellele vastu. Olgu kuidas on, üks on kindel, et umbes 2500 a. enne Kristust oli juba Põhja-Hiinas iseseisev riik isevaltsejate juhatusel. Suur Hiina ajaloolane Ssima T'sien (145—87 e. Kr.) alustab oma jutustuse „kollasest keisrist“, Huang-ti'st, kes valitses selle aja ümber, pidades võitlusi sõjakate hun-ju' dega, kelles ajaloolased näevad meie aastaarvamise algul Euroopat laastanud hummisid. See oleks esimene märkus Turaani rahvaste kohta ilma ajaloos, sest hunnidest põlvneb osalt praegune Ungari rahvas.

Teisest aastatuhandest enne Kristust on melle jäänud Hiina rahvalaulud ja ballaadid, kõik riititud. Nii sama nagu Euroopa keskaegne õueelu feudaalhärraste lossides

andis mõjuva tõuke omapärase luuleilma tekkimisele, nii oli ka Hiinas kaks aastatuhandet varem, kui jõudis õitsele Hiina „rüütellikond“. 500 aastat enne Kristust kogus kuulus mõtteteadlane Kong-fu-tse (Konfuutsius) rahva seas liikuvaid mõtteteteri (oodisid) raamatuks nimega Shih Tsheng, mis kuulub senini Hiina pühade raamatute hulka. Samal ajal või varem ilmus sügavmõtteline teos Tao-Tc-Tshing, üks mõtteteaduse ja usulise süvenemise pärlitest, mille autoriks peetakse Lao-tse'd.

Umbes tuhande aasta pärast, kui vägeval T'angi suguvõsal õnnestas ära hoida teise Turaani rahva, Türgi lautmise hä-

Hiina kerjuspoiss.

daohtu, algas Hiinas uus kunstide ja kirjanduse õitseae. Sellesse aega kuulub ka elurõõmus luuletaja Li-Po (705—762 p. Kr.), keda nimetati äratõugatud ingliski, nii ilusad olid tema luuletused. Temast jutustatakse, ta uppunud ära, püüdes viinastanud lõbutujus suudelda kuu läiget öösisel veel. Sellest ei pea mitte järeldama, et hiinlased oleksid suured viinasõbrad. Juba 12. aastajal enne Kristust ilmus kuningas Wen'i käsukiri, milles keelatakse viina tarvitamist teisiti kui ohverdamisel. Joovastavate jookide tarvitamine, mis enne seda oli laialiselt maad võtnud, kadus peagi pärast selle esimese ajaloos tuntud alkoholi keelusääduse maksumapanemist. Ja praegu on hiinlased üks kainematest rahvastest, olgugi et nad valmistavad väga hääd viinamarjaviina ja riisipiiritust.

Lõpetame selle kirjanduse ülevaate tähendusega, et Hiina keeles (rahvakeeles) oli 17. ja 18. aastajal niisama nagu Euroopaski, romaani ja uudisjutu õitseae. Seni pole neid romaane tõlgitud Euroopa keeltesse. Kuid asjatundjad tõendavad, et Euroopas pole midagi kirjutatud, mis oleks meisterlikum ja valdavam kui need teosed.

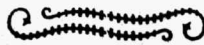
Millega seletada, et nii rohkearvuline rahvas kui Hiina, kelle arv ulatab 425 miljonini, kes elab nii laialdasel maa-alal, suutis aastatuhandete jooksul hoida oma keelt nii muutumatuna, et ka viimase aja kirjaniidud võisid säada oma keeleliseks eeskujuks luuletajaid, kes elasid kahe ja enam aasta-

tuhande eest? Hiina keel pole kaugeltki püsinud muutmatuna. See, mis on püsinud muutmatuna, see mis võimaldab jsegi Kongfu-tse raamatute lugemist ilma mingi erilise vana keele äraõppimata, — on Hiina rahva meisterteos, tema kuulus kirjakeel.

Kui hää, et Hiina pole meie naaber!

Nii mõtleb iga Eesti õppur; sest mis saaks tema vaesest pääst, kui ta peaks tuupima need 25,000 märki, mis moodustavad Hiina kirjakeele? Ometi on Hiina õppurid pidanud aastatuhandete kestel õppima neid ja ainult neid kirjamärke. Alles nelja aasta eest, 1920. a., tegi Hiina haridusminister korralduse, et rahvakoolide kahes alamas klassis hakataks õpetama ka harilikku kõnekeelt. Enne seda koondati kogu jõud kirjakeele äraõppimisele, mis oli ajajooksul kaotanud elava keele iseloomu ja oli muutunud tähtederägistikuks — rägastikuks, milles paljud kippusid eksima, kuid mida paljud pidasid oma elu ja mõtlemise rikastuseks.

Ameerika filmides, mis meil viimasel ajal nii tihti jooksevad üle näitelinate, esineb sagedasti Hiina — harilikult Hiina linnaajagu mõnes suuremas Ameerika linnas. Näeme madalaid puumajasid ehk ka kivi-ehitusi mõlemal pool kitsast tänavat. Aluminist kordadel asuvad kauplused ja tööruumid. Nende taga ehk nende pääl elukorterid. (Järgneb.)

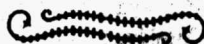

MÕNDASUGUST.

Kasvav raha.

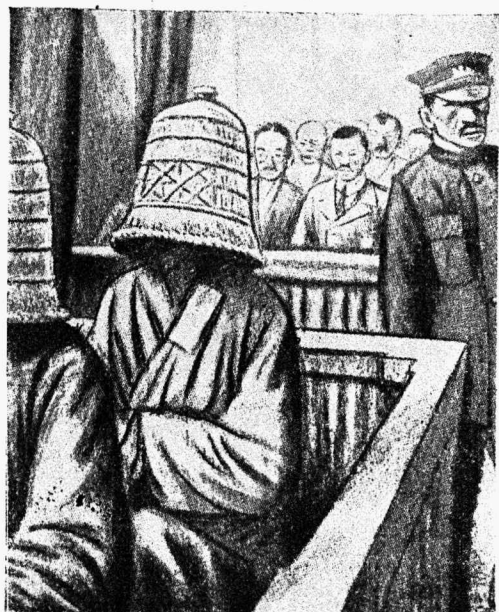
Kui sul on alumiiniumraha või väike tükkene alumiiniumi, siis võid teha huvitava katse, mis näitab, et raha võib kasvada veel muulgi moel kui protsentides. Valad katseklaasi, millesse oled pannud alumiiniumraha, umbes 5—10 sm.³ elavhõbedat. Kuna alumiiniumist asi on elavhõbedast kergem, pead klaasikest kõvasti raputama, nii et elavhõbe katab raha. Mõne minuti pä-

rast valad elavhõbedat välja ja asetad alumiiniumi puhtale alusele. Siis märkad, et raha või rattakese servast kasvavad välja valkjaskhallid lõngad, mis pudenevad maha, kui nad on kasvanud umbes 1—1½ sm. pikkuseks. Seesugune „kasvamine“ kestab umbes pool tundi. Üht ja sama alumiiniumi ei või enam kui kaks korda samaks katseks tarvitada.

Õigusemõistmine Hiinas: pildil näeme kaht kurjategijat häbipostil seismas n. n. „puukraedes“.

Kohtuistangul Jaapanis pannakse süüalustele kellasarnased õlglükübarad pähe, et neid uudishimulikkude pilkude eest varjata.

Milline vahe nende kahe kollatõuliste riigi kultuurilise tasapinna kõrguses.

ÕIGUSEMÕISTMINE HIINAS.

Hiina keiserrigist vabariigiks saamise puhul, mis hiljuti sündis, hakkavad sääl ka aeg-ajalt kaduma vanad kombed, mis tuhandeid aastaid püsinud. Nii lasevad juba mehed, kes seni pikki patse kandsid, juuksed lühikeseks lõigata ja vahetavad kirjud öökuuesarnased riided euroopalikkude riiete vastu. Üldiselt on viimasel ajal märgata piüüet eurooplastele sarnaneda.

Ühenduses seega on asutud ka kohtute ümberkorraldamisele, sest õigusemõistmisel käiakse Hiinas ikka veel iganenud põhimõtete järele. Veel praegu tarvitatakse sääl karistusabinõudena mitmesuguseid plünariistu. Iseäranis toores on pikaldane surmamisviis, rääkimata peksmise karistusest. Vähenemate kuritegude eest karistatakse süüdimõistetud kepihoopidega, mis ulatuvad 50—100 päevas. Süütegusid, mis karistamisele kuuluvad, on Hiinas äärmiselt palju ja karistusviisid väga toored. Kohutavad on ka Hiina vangikojad.

Kui hiinlane kuriteolt tabatakse, viiakse ta kohe kohtuniku juure. Viimane määrab talle süüteo suuruse järele vastava karistuse ja otsus saadetakse ka viibimata täide.

Kurjategijate surmamisviise on Hiinas praegu tarvitusel kolm: kägistamine, mõõgaga pääraiumine ja pikaldaselt surmamine. Viimasel juhtumisel piinatakse surmamõistetut võimalikult kaua. Timukal on suur kast nugadega, mille päadel teatud kehaosa nimetus seisab. Noa nimetusele vastavalt torkab timukas selle surmamõistetule keha osasse.

Pikaldasele surmamisele mõistetud kurjategija, kes ise ehk kelle omaksed jõukad ja timukale allkäiemaksu suudavad pakkuda, pääsevad harilikult piinast. Sest siis võtab timukas „juhuliselt“ kastist noa, millel nimetus „süda“ ehk „kael“ ja torkab selle surmamõistetule südamesse ehk kaela, seega piina lõpetades.

NOORED ÕPPURID MITMEST MAAILMA- KAAREST.

E. Berté järele Prantsuse keelest Ally V.

Lao — hääsüdamlik hiinlane.

I.

Minu isa palee. Väikse õe Pan-Tse kasvat-
tus. Minu kooliõpetaja Tsin. Isa „koera-
poeg“. Kakskümmend lööki pambuskepiga.

Minu nimi on Lao. Sündisin Pekingis. Maja, milles elasid mu vanemad, asus sel-
les linnajaos, mis ümbritsetud müüri-
ga. Minu isa nimetati Vel, ta oli mandariin,
iie punase kuulikesega mütsil — aumärk,
mida kannavad mele kõrgemad ja tähtsa-
mad ametnikud. Kodunt ta ei lahkunud
muldu kui kandetoolis, saadetuna hulgaist
teenreist, kes uudishimulikke kepiga eemale
tõrjusid. Elasime toredas palees, mida
igast küljest pilras imekena aed, kuna vä-
ravasse ehitatud oli võlmas vaatetorn, mil-
le tipus lehvits vägeva paleeomaniku lipp.

Selles palees mõõdus minu lapsepõli ja
noorusaeg. Väljas käisin harva; sest Hiina-
nas pole see kombeks, et kõrgemast selsu-
sest isikuid sageli tänavail nähakse. Kuni
seitsme aastani olin lahutamata oma emast,
kes mind väga armastas, ja õe Pan-Tse'ga,
oma kaks aastat noorema mänguseltsi-
lega.

Varases nooruses ümbritsesid mind kõik-
sugu holdjad ja saatjad. Iga hommiku vara
läksin oma kambriisse. Muide pakkus suurt
lõbu vaadata, kuidas ta peegli ees istudes

tundide viisi oma toaletiga tegevuses oli:
ehtis juukseid, värvis ja puuderdas. Lõpe-
tades toaleti, pani ta oma toredasti läiki-
vate küüntega sõrmedesse kuldsõrmused,
võttis lehviku ja astus, oma ebaloomulikult
väikesel jalul, mis käimiseiga harjumata, aia
lehtlasse, kus mele õega mängisime. Pan-
Tse oli armas, elav tüdrukukene. Päevade
kaupa jooksisime temaga aias ehk laskisime
paberist madusid õhku. Olime õige õnne-
likud, ning ei tundud pääle lõbu mingit pa-
remat.

Nii mõõdus tähelepanemata mele kuldne
lapsepõli. Kui suuremaks kasvasin —
muutus kõik. Isa seletas, et olen nüüd suur
poiss, ning mul ei kõlba enam ema ja õega
iibes lauas süüa ega üldse nendega aega
viita; ma pidavat enda olekut nende vastu
muutma. Naisterahvaid loetakse meil ala-
maks olevuseks, kel mingit ühist meestega
pole. See lahusolek hääst emast ja lõbu-
sast õest sundis mind mitu kibedat tundi
üle elama. Kuid isa nõudis seda ja ma pi-
din käsku täitma. Pääle selle oli see ju
vana harilik Hiina komme.

Olin selles vanuses, kus pidi algama mi-
nu õppus, ning polnud enam aega lõbut-
seda. Isa, esimese klassi mandariin, püü-
dis kõigest südamest minust samasugust
kõrget aukandjat saada ja mida varem pi-
di õppus algama, seda parem. Vaatamata

oma kõrge seisuse ja võimu pääle, oli isal võimata kergendada minu eesmärki. Asjalugu on sarnane, et meil Hiinas ilma erandita ka kõige lihtsamal alamal võimalik on kõrgemale auastmele jõuda, kui ta ainult võistluseksami on sooritanud.

Seitsmeaastasena algasin õppust. Kestma pidi see terve eluaja, sest olles jõudnud mingisugusele auastmele, nõutakse teatud vaheaegade järele uut eksami, et mitte kaotada oma seisukohta. Iga päev tulid minu juure õpetajad ja õppida tuli hommikust õhtuni. Mängude pääle polnud mõtetki.

Isäranis raske oli minu uus vahekord ema ja õekesega. Sageli kostsid aiast arusaamatud oiged ja kiljatused. Pidin jooksma järele vaatama nende kiljatuste põhjusti. Selgus, et ka mu õekese kasvatus oli alanud. Päämure oli muidugi, et ka tema omandaks samasugused tillukesed jalad kui emal. Kaks korda päevas, hommikul ja õhtul, tulid asjatundjad naised ja sidusid ta jalad. Iga korraga seoti mähised tugevamini, nii et lõpuks terve jalapöid oli rikutud ja mõned peenemad kondid isegi murtud. Vaene Pan-Tse kannatas hirmsasti. Rõõmsast elavast lapsest kujunes eluta nukk. Iga mähise vahetusel karjus ta läbilõikavalt.

Pan-Tse piina nähes, tahtis mu süda valust lõhkeda, aga ma ei tohtinud väljendada kui raske mul oli. Mulle tähendati, et kui mehel ei sünni mul sarnast tühist asja tähele panna. Kuid sageli jooksin aeda ja nutsin vabaduses.

Üldse polnud ka minul kerge sel ajal. Minu õpetajaks kutsuti vana õpetlane Tsin, kelle ülesandeks oli õpetada mulle mateemaatika, maadeteadust ja ilukirjutust või pigemini maalimist, sest et meie tähed kõik pintsliga maalitakse.

Kooliõpetajad, keda kutsutakse tähtsamatesse perekondesse lapsi õpetama, on suuremalt jaolt eksamitel läbikukkunud ning mandariiniaust äraajäänud. Kusagile teenistusse neid vastu ei võeta ja tahtmatult peavad nad kooliõpetajaks hakkama. Sellepärast on nad oma õpilaste vastu väga valjud ja toorelt peksavad neid vähemagi vea puhul. Ka mina sain Tsin'ilt valu

maltsa. Nüüd on juba aastaid möödunud, kuid lapsepõlves läbielatud hirmud ei unune.

Kollase kortsus näoga, ripnevate vurrudega, pika halliks mineva patsiga, mis paljaks aetud pää kuklast alla laskus ja suurte ümmarguste, pool nägu katvate prillidega oli minu õpetaja Tsin. Alaliselt haises ta oopiiumist ning kuidas ta ka ei piüüdnud meie eest varjata oma kirge selle hirmsa tervist hukkava aine järele, teadsime seda. Kuigi ta tubakat ei suitsetanud, rippus tal tubaka kotike ja piip vöö küljes, ühes mitmesuguste teiste asjadega, nagu: kepikesed riisi söömiseks, lehvik, rahakott, mis peaaegu alati tühi, tulesüütaja ja nina-tubakatoos. Kõik need asjad olid vöö külge konksukestega kinnitatud ja kui Tsin astus, kõlisesid need üksteise vastu ja teadustasid ta tulekut. Käes holdis ta pik-kade rihmadega piitsa, millega sageli löi mind, kui vilbisime kahekesi.

Kõige rohkem kartsin ma ta patsi, mida ta sageli piitsa asemel tarvitas. Äkilise viha hoogudel haaras ta patsi, mis kul hobuse jõhvidest punutud ja löi, kuhu sattus. Kogu mu ihu olj hoopidest sinine.

Palju peksu kannatasin ma Tsin'ilt, aga kunagi ei kaevanud ma. Vastupidi, kannatasin kõik külma rahuga, sest sarnane viis põlvneb meil igivamust ajast. Peab ütleva, et Hiinas ei vanadus ega seisus päästa ihuuhltlusest. Igal ülemaal on võimus oma alamad läbi peksta. Juhtus, et keiser oma ministritega millegi pärast rahul polnud, neid keppidega lasi peksta, sama juhtus ka printsidega.

Kasvasin suuremaks. Järelikult polnud Tsin'i õppekava halb, sest tegin häid edusamme. Ema ja õde olid minu vastu aupakklikud, nähes minu haridust. Ka isa oli rahul ning arvas mõttes, millist kasu see temale pidi tooma. Sageli tuli ta minu koolituppa ja rahul olles vaatas ta päält, kuis maalisin tähti. Iial ei rääkinud ta midagi, kuid mõnesuguste andmete varal sain aru, et ta oli rahul minuga. Ja järgmisel päeval märkasin, et Tsin jälle haises ooplumist. Kahtlemata kinkis isa talle meelehääs mõned rahad, mida see siis ka ommoodi kasutas.

Isa ei lausunud kellelegi minu edasijõudmisest, ei sõpradele, ei sugulastele. Ki-

delda pole kombeks Hiinas. Viisakus nõuab meil, et end hästi alandataks ja suuresti ülistataks seda, kellega kõnel-dakse, ja kui kõneleja omakord püüab vastu ülistada, ei tohi sellest hoolida, vaid teda uskuma panna, nagu oleks teie mõnd alamat sugu ja elaksite viletsas omnikeses. Kui kord näiteks minu isalt päriti, kas tal on „järeltulijat printsit“, mille all muidugi mõista mind arvati, vastas ta: „Jah, mul on üks koerapoeg.“ Ning kõik mõistsid, kellest jutt oli. Ema ja õde ta ei tuletanud kunagi meele, ehk kui keegi juhtus päri-ma, nimetas ta neid veel halvemate sõna-dega, ehk neid küll väga armastas.

Tsin õpetas mulle kõike seda, mida ise mõistis ja varsi pidi tema õpetus lõppema. Siis tuli mul ühte kooli astuda, kus pidi õppima pähe viis püha raamatut ja ette valmistatama mandariini eksamile. Tsin, nähes et temal varsi tuleb lahkuda, oli veel valjem mu vastu. Oli kui tahaks ta kät-te maksta hää kohta kaotust.

Korra, alates kirjutamisest, pillusin koge-mata pintsli ja määrisin paberi. Tsin läks metsikuks vihast, söimas igatmoodi ja löi mind oma patsiga. Harilikult peksis ta mind selga ja kätele, nagu teevad enam-jagu kooliõpetajaid, kuid seekord peksis ta mulle vastu nägu, mis vorbid jättis.

Valu pärast hammustasin keelt, ent ai-nustiki pisarat ei valanud. Ma poleks ka seekord Tsin'i pääle kaebama läinud ning temale poleks halba juhtunud, kuid saatus tahtis teisiti. Ootamatult astus sisse isa ja nähes minu paistetunud ja täis vorpe nägu, mõistis kõik.

Isa oli alati tagasihoidlik, kuid seekord polnud ta vihale piiri. Võib olla, et ta ka salaja oli Tsin'i keelanud mu vastu vali olla. Vana õpetlase toorus oli temale liig. Kohe kutsus ta teenrid ja hüüdis:

„Andke talle kakskümmend bambuse-hoopi!“

Ühe ropsuga haarati Tsin kinni, visati maha ja laoti kakskümmend hoopit jalatal-de alla. Üllatav väledus ja kiirus, kuidas teenrid selles toimisid, näitas nende suurt vilumust sel alal.

Peaaegu tunnistama, et ma Tsin'i sugugi ei haletsenud, isegi vaevalt märgatav nae-ratus libises mu huulile. Tsin ei väljenda-

nud vähematki vastupanu. Kui peksmine lõppes, korjas vanamees vaikides oma piibu ja lehviku, mis peksuajal maha kukku-nud, üles ja tegi isa ees sügava kummar-duse.

„Minu asjaajaja Li maksab teile palju vaha... Ma ei soovi, et teie jalg kunagi üle minu läve astuks... Aga nüüd lah-kuge ja värisege!“ ütles isa.

See oli harilik kõneviis, mida tarvitasid esimese klassi mandariinid, väljendades oma otsusi.

„Minu isand, te olete armuline ja õig-lane. Andku taevast teile kaua aastaid ela-da,“ rääkis mu õpetaja ja lahkus kummar-dades, heites pilgu täis viha ja põlgust minu pääle, nagu ütelda tahtes:

„Kõik sinu süü pärast, paha poiss, oota, küll tuletan sulle kord meele neid bambuse-hoobe.“

II.

Esivanemate saal. Wen-Hio-Kung. Koh-tamine Tsin'iga. Ärevus.

Möödusid mõned aastad. Olin juba noormees ja mul seisis ees tähtis samm. Mitte vähe vaeva ei näinud ma keiserlikus lütseumis õppides maadeteadust ja mate-maatikat, pääle selle mõistsin põhjalikult viis püha Konfutsiuse raamatut ja neli pää-tükkki teisest tema käskudest, mida nimeta-takse meil „Neljaks raamatuks“.

Sooritades edukalt esimese läbikatsumise, omandasin mandariini seisuse, mis õigus-tas mind mütsil kandma kristallkuulikest. *)

Ligines tähtaeg teisele eksamile, mis pidi mind õigustama kandma helesinist kuu-likest. Pääle hästiõnnestanud eksami järg-nes avalik võistluseksam. Ühes minuga oli ka palju teisi kandidaate.

Iga aasta sai see võistlus suure pidulik-kusega peetud selle jaoks määratud tore-dais ruumes, mida nimetati Wen-Hio-Kung. See teaduse tempel asus keiserliku palee

*) Mandariini seisuse liigid sarnanevad Euroopa ülikoolide aukraadile, näiteks: esimene, mis õigustab kanda kullast või kristallist kuulikest — baccalaureus'ele (esimene akadeemika aukraad); teine (valge ehk helesinine kuulike) — licentiat'ile ja kolmas (helepunane ja korallkuulike, kõr-geim liik) — doktorile.

lähedal ja oli täiesti uppunud rohelistesse pöösastesse. Ühes tiivas olid suured saadid, mis määratud ühiste koosolekute tarvis, teises — kaheksa- kuni kümnetuhat väikest kambrikest eksamitegijate jaoks.

Võistluseksamite ajal on pöördud Wen-Hio-Kung'ile elav tähelepanu, sest terve seltskond tunneb huvi oma noorte õpilaste vastu.

Lõpuks saabus tähendusrikas päev, mil pidi algama eksam. Vara hommikul kutsus isa mind esivanemate saali. Iga hiinlase majas on sarnane saal ning nagu näitab nimi, on ta surnud perekonna liigete mälestusele pühendatud. Valitud on selleks kõige parem kamber, toredasti kaunistatud ja loetakse pühaks paigaks. Seintel ripuvad esivanemate pildid ja nende all lauakesed kadunute nimedega. Altaril põlevad kustumatud lambikesed; palve ajal suitsetatakse altaril lõhnaõlusi, tuukse ohvreid ja palvetatakse. Perekonna pää ei otsusta iial mingit tähtsat sammu, ilma et oleks selle üle esivanemate saalis enne põhjalikult järele mõtelnud ja ohverdanud.

Astudes püha paika kummardasin maan. Vaatamata harilikku tagasihoidlikkuse päle, oli isa seekord rahutu. Ta süütas mõned kuldpaperid meie perekonna esiisa pildi ees.

„Lao,“ ütles ta mulle, „mine Wen-Hio-Kungi ja pea meeles, et eksami õnnelik sooritamises ei ripu ainult sinu tulevik,

vaid ka minu edaspidine hääkäekäik. Ma võin loota üht kõrgemaist ametitest riigis. Peaks aitama meid ses tähtsas sammus meie auväärt esivanemad.“

Pääle seda andis ta mulle mitmed tulusad juhatused, mille eest hoiduda ja kuidas end iial pidada. Lubasin kõik täita.

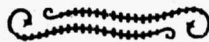
Saabus lahkumise hetk. „Lao,“ rääkis isa uuesti ning ta hääles kostis rahutus, „tean, et oled hästi ette valmistatud ja rahuldavalt võid sooritada eksami, kuid kardan sinu äklist iseloomu. Mul pole vähe vaenlasi ja ka sinu kaasvõistlejad ei koi-kuks millestki tagasi... Püüa olla ettevaatlik.“

Rahustasin isa ja veel kord lubasin tema õpetuse järele teha, ning, et aeg ka-šin, pidin ruttama.

Viimasel minutil paistis isa rahutus suurenevat, kuid ta püüdis seda varjata, pidades väiklaseks väljendada oma tundeid. Ka mina, kuidas suutsin, hoidsin välispidi rahu alal. Isa saatis mind kunj kambri ukseni, siis sammus kührele tagasi altarile. Kas püüdis ta varjata oma rahutust või tahtis ta tuua ohvrid esivanemate hingedele, ei tea.

Õues seisid meie kodakondsed, kes kokku kogunud mind saatma. Kõik olid kohal, alates kõige lihtsamast teenijast. Vaevaga komberdasid tülukesil jalul ema ja õde mulle ligemale ja märkide abil püüdsid mind julgustada.

(Järgneb.)

KEELELISED MÄRKUSED.

Joh. Aavik

42. -l. pro -s viga (l-tõbi). — Eesti kirjakeeles on hakand isesugune halb kalduvus maad võtma, mida võiks nimetada l-tõveks. See seisab ses, et tarvitatakse -l säääl, kus peab õigupoolest olema -s. Seega jällegi üks rektsoonivea nähtus. Toome näiteid: „Siis mindi Pihkva sihil edasi“ — peab olema: „Pihkva sihis“. Samuti: „nad olid elaval jutuajamisel koos“ (Wilde) — peab olema: „elavas jutu-

ajamises“; „ta on kindlal arvamisel“ (peab olema: kindlas arvamises); „see määrus hakkab maksma oma täiel ulatusel“ (p. o.: täies ulatuses); „see asub kolme jala sygavusel“ (p. o.: sygavuses); „sellest võib yht ja teist häääl või halväl mõttel ette tulla“ (Wilde) — peab olema: „hääs või halväs mõttes“ jne.

l-tõbi on ka: „see oli jaanuarikuul, veebruaril“ — peab olema: „see oli jaanuarikuus, veebruaris“, — nii kõigi

kuude nimedega: „see oli aprillis, mais, juulis, augustis, oktoobris jne.“. Ainult kuupäev on -l lõpuga: „see oli kolmandal jaanuaril“.

See l-tõbi on kaunis vana Eesti kirjakeeles: ta ilmub juba Kreutzwaldil (eriti „Kalewipoeg“). Ta päämiseks põhjuseks on nähtavasti see, et l-lõp-pu luulelisemaks, peenemaks peeti ja ta tähendus vähem konkreetsema tundus. Mõned -l- pro -le-ylused on jõudnud nii sygavale meie keeleharjunusse juurduda, et me nende ebaloogikat ei märkagi ja -s väga harjumatu tunduks, nii et neis seda s-vormi ei maksagi enam maksmata panna. Niisugused on: „suurel arvul, suurel hulgal, suurel mõõdul, võimul, tarvitusel“.

43. K u r s — k u r s s. — Tingimata tuleb „kurs“ kirjutada, mitte „kurs“. Sest l, n, r järel tuleb kolmandat vältet moodustav s kahekordselt kirjutada: „kurs, marss, valss, bilanss, finansside, reveranss, renessanss“, samuti „seda kurssi, marssi, valssi, bilanssi“ jne., aga kursi, marsi, valsi, bilansi“ jne. (sest et II vâlde).

Kahekordne ss on tarviline, sest et muidu yhtumite ls, ns, rs oleks kolm võimalust: 1) marsi (II vâlde), 2) marssi (III v.) — s pikk, 3) marrsi (III v.) — r pikk.

H a n s — H a n s s. Selle reegli järele tuleks ka pärisnimes Hanss kirjutada ss; yks s on siin saksapä-rane õigekirjutus.

44. r e n e s s a a n s — r e n e s s a n s s. — Mitte „renessaans“ või „renessaanss“, vaid „renessanss“. Siin ei ole yhtki põhjust kahekordseks aa-ks, sest a peab ses sõnas lyhidalt kõlama. Kui mõned kirjanikud kirjutavad ses sõnas -aa-, siis on see eksimus nende poolt.

45. a l l u m a — a l i s t u m a. — Need sõnad tarvitetakse mõnikord, ses mõttes, et tarvitetakse „alluma“,

kus õigupoolest peaks olema „alistuma“. Sest „alluma“ tähendab „mõlegi alla kuuluma, all olema“ (vene подлежать „see allub rahaministeeriumile, see allub ringkonnakohtule“. „Alistuma“ aga tähendab „end alla andma, alla säädma“: „ta ei taha saatuselle alistuda, — sellele otsusele alistuda“ (vene подчиняться). Transitivne verb „alistama“ tähendab aga „alla säädma, subordineerima“ (saksa unterordnen, vene подчинять), ta alistab omad isiklikud huvid yhiskonna kasudelle“.

46. v a l d a m a — v a l l u t a m a. — Jälle kaks natuke eritähendustega sõna, mis tuleb lahus hoida. „Valdama“ tähendab „võimust võtma“ (saksa sich bemächtigen): „hirm valdas kõik säälolijad“; „vallutama“ aga on niisama palju kui „ära võtma, alla heitma“ (saksa erobern, vene покорять): „hispaanlased vallutasid suured maa-alad Ameerikas“ — „ta vallutas, kõigi sydamed“ — „Villeml Vallutaja“ (ajaloos).

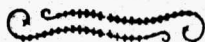
Ka ei või ytelda: „ta valdab seda keelt“, vaid siin võib olla „ta valitseb selle keele yle“ (kuid mitte „valitseb seda keelt“).

47. y k s i l d u s — y k s i n d u s. — Kahtlemata on vorm „yksindus“ soovitetavam. Esiteks on see kõlaliselts ilusam, teiseks tuleb ta sõnast „yksinda“.

48. u u d s u s — u u s u s — u u d u s — sõnast „uus“ ei osata moodustada õiget abstraktnimisõna: öeldakse „uudsus“ või „uusus“. Mõlemad on väärad. Õige vorm on „uudus“, näit.: „asia uudus veetles teda“. Sest sõna „uus“ tyvi on „uude“ (millest kõiksugu muutuste teel on kujunend nominatiiv „uus“). Sellest tyvest („uude“) moodustubki sõna „uudus“.

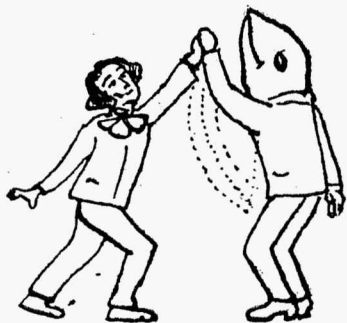
Sõna „uusus“ on ka olemas, aga see on ladinakeelne ja tähendab „pruuk, komme“.

(Järgneb.)

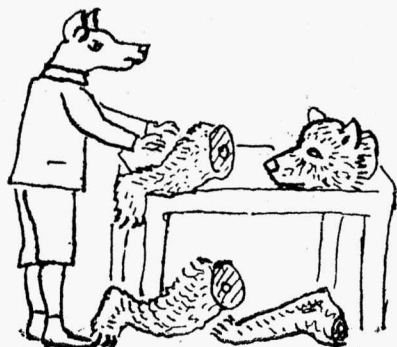

LÖBUS KEELENURK.

Mis väljamaalane omale ette kujutab, kui tema järgmist kuuleb:

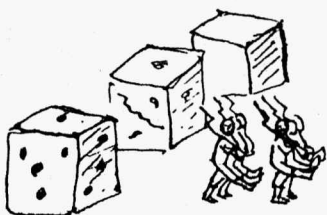
„Kõrgeaatelised inimesed olid alati mures inimkonna hää käekäigu üle.“

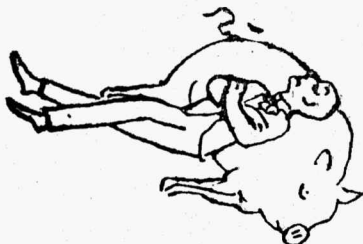
„Koer-poiss tegi karutükke.“

„Rohi aitab kõigi haiguste vastu.“

Vaenlase suurtükid kaitsesid tema taganemist.“

„Loodus on puhas ja kõrge: seal leiad sa puhkepaika.“

„Värske rohi on lehmadele parim toit.“

Ülesanne.

Tartu aadress.

Jaan sõidab raudteel Tartusse. Häälmeel talhaks ta vaatama minna sõpra Antoni, kes paari päeva eest Tartusse sugulaste juure sõitnud, kuid ei tea Antoni aadressi. Õnnelkombel näeb Jaan Jõgeva jaamas koolivenna Lembitu, kes säälsamas alevis asub.

Jaan Lembitult küsima: „Kas tead Antoni aadressi Tartus?“

„Tean küll. Ta sõitis paari päeva eest siit mööda, jättis mulle aadressi, kus ta Tartus sugulaste juures asub. Siin ta on:

ANTON VASAR, TARTU, TÄHE U.
NR. 118, K. 3.

Seda öeldes näitab Lembit Jaanile paberilehele kirjutatud aadressi.

„Ole hää, anna see aadress mulle kaasa! Mul võib aadress meelest minna!“

„Kahjuks ei või. Mul enesel seda veel vaja!“

„Siis kirjuta mulle see aadress teisele lehele!“

„Paraku ei ole mul pliitsit ega paberit!“

„Mul ka mitte.“

„Aga mul aadressi hädasti vaja. Võimatu pliitsit minna otsima, sest rong hakkab kohe minema!“

„Pole viga. Aadressi pead siiski saama, ilma et ise kirjutatud aadressist ilma jääksin!“

Seda öeldes annab Lembit Jaanile kirjutatud aadressi, teist sarnast enesele jättes.

Kuidas võis Lembit Jaanile kirjutatud aadressi kaasa anda, ilma et tal võimalus oleks olnud seda kirjutada?
En.

Nali.

Äpardus. Kooliteel juhtus Jukul äpardus: ta kukkus maha ja käristas suure augu pükstesse, parajasti istme kohale. Kui ta lõunaks koju tuli, küsis ema kokkumull: „Juku, kas sa tõesti nii uulitsal käisid?“ Juku: „Jah, emake, kuid ega seda keegi näinud, ma jooksin kogu tee tagurpidi.“

Sissejuhatus maleülesande kokkusaadmise teoriasse.

Toimetaja A. Burmeister.

(Lõpp.)

VI. Valgete esimene samm peab „vaikne“ olema, s. o. ei ole lubatud komponeerida niisugust probleemi, kus esimene käik tehakse tuleandmisega mustale kuningale.

VII. Ülesanded lahendusega, mille päävariandis mustad ohvitserid lüüakse, ei vasta probleemide kokkusaadmise nõuetele. Erandina esinevad need harvad juhtumised, kus idee avaldub nimelt mustade ohvitseride lõõmises.

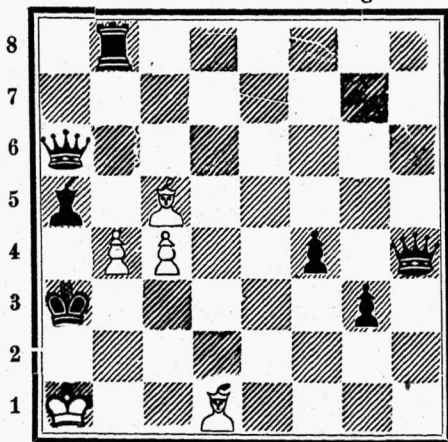
Tähendame veel algajatele probleemisõpradele, et igas ülesandes, kui autor ei nõua nimelt midagi muud, algavad ja annavad matt valged.

Ülesanne nr. 35.

Kokku saadnud A. Veismann (Porkunis), „Vikerkaare“ originaal.

Mustad.

a b c d e f g h

Valged.

Valged: K a1, L h4, O d1 ja c5, S b4 ja c4.

Mustad: K a3, L a6, V b8, O a5, S f4 ja g3.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.